

Załącznik do Uchwały
Nr XXXIV/165/2013
Rady Gminy Cielądz
z dnia 16.09.2013 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2013- 2015
DLA GMINY CIELĄDZ

I. WPROWADZENIE

Rodzina to najważniejsza komórka społeczna dla rozwoju i funkcjonowania dziecka, to najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko otoczone jest opieką i ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb. Rodzina oddziałuje na dziecko w sposób świadomy i nieświadomy przekazując mu system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego przyszłą aktywność. Jednak dokonujące się zmiany w życiu społecznym i gospodarczym niosą za sobą wiele skutków pozytywnych, ale pogłębiają też wiele zjawisk negatywnych takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Z chwilą pojawienia się w rodzinie w/w dysfunkcji, zarówno rodzina jak i dziecko ma prawo do wsparcia i pomocy ze strony państwa poprzez odpowiednie instytucje.

Działania instytucji i służb zobligowanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka, powinny być zintegrowane, ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają współpracy interdyscyplinarnej.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. W przypadku nie zapewnienia opieki i wychowania dziecka w rodzinie biologicznej, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Wówczas w myśl ustawy o wsparciu rodziny i pieczy zastępczej Gmina ponosi częściowe wydatki związane z umieszczeniem dziecka w formach pieczy zastępczej. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wsparciu rodziny i pieczy zastępczej. Niniejszy Program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminne.

II. PODSTAWĄ PRAWNĄ DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE SĄ AKTY PRAWNE

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
6. Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Cielądz na lata 2009 - 2015.
7. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

III. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Ustawa określa podział kompetencji w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
Profilaktyka- wspieranie rodziny	• Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna • Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej • Adopcje	
• Asystent rodziny • Placówki wsparcia dziennego • Rodziny wspierające • Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny	• Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • Placówki opiekuńczo-wychowawcze • Usamodzielnienie • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (Koordynator) • Rodziny pomocnicze	• Ośrodek adopcyjny • Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna • Interwencyjny ośrodek preadopcyjny

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Nowym zadaniem ustawowym dla gminy jest wprowadzenie **asystenta rodziny** do bezpośredniej pracy z rodziną. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą **asystenta rodziny** nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej penetracji środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany będzie do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba jego zatrudnienia ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wyżej cytowana ustawa przewiduje trzy formy prowadzenia placówek wsparcia dziennego tj. placówki opiekuńcze w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, specjalistyczne oraz pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce a także organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia

sportowe oraz rozwój zainteresowań. Natomiast placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne. Realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nowym zadaniem własnym gminy jest współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Gmina Cielądz jest gminą typowo rolniczą, znajduje się w powiecie rawskim położona we wschodniej części województwa łódzkiego, którą zamieszkuje ogółem 4.125 osoby, kobiet - 2.039 , mężczyzn - 2.086 w tym dzieci w wieku od 0 do 7 lat - 375 osób i od 8 do 18 lat - 645 osób.

Według danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej z terenu naszej Gminy nie przebywa żadne dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej lub nie spokrewnionej. Konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną wynika często z dysfunkcji lub patologii środowiska, w którym żyje dziecko.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cielądzu, realizuje zadania gminy w zakresie pomocy społecznej jako samodzielna jednostka organizacyjna. Wykonuje on zadania zlecone oraz własne wynikające z realizacji zapisów ustawowych o pomocy społecznej.

Osoby i rodziny korzystają z następujących form wsparcia:

- zasiłki stałe,
- zasiłki okresowe,
- zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe,
- dożywianie,
- usługi opiekuńcze,
- świadczenia rodzinne,
- fundusz alimentacyjny,
- praca socjalna.

Powody trudnej sytuacji życiowej rodzin za rok 2012 przedstawia poniższa tabela:

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
	0	1	3
Ubóstwo	1	73	229
Potrzeba ochrony macierzyństwa	6	19	116
W tym:	7	18	113
Wielodzietność			
Bezrobocie	2	59	149
Niepełnosprawność	3	53	127
Długotrwała lub ciężka choroba	4	53	141
Bezradność w sprawach opiek.-wych. I prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	5	34	145
W tym:	8	18	52
Rodziny niepełne			
Rodziny wielodzietne	9	16	93
Przemoc w rodzinie	12	1	3
Alkoholizm	10	8	36
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	11	3	4

Z powyższych danych wynika, że najczęściej z pomocy korzystały rodziny z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby i bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Zdarza się też często, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji np. bezrobocie, alkoholizm, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Należy zauważyć, iż wzrosła liczba osób korzystających z pomocy ze względu na niepełnosprawność. Niepokojący jest wciąż rosnący wskaźnik bezrobocia, mimo podejmowanych działań zwalczających to zjawisko. Na ogólną liczbę 194 rodzin korzystających z pomocy w 2012 r. 34 rodziny stanowiły rodziny dotknięte bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych tj. 17,53 % ogółu rodzin korzystających z pomocy.

V. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Skuteczne wspieranie rodzin w przywracaniu im zdolności do pełnienia swoich funkcji

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
2. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
3. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
4. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.
5. Uwrażliwienie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
6. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami programu będą rodziny zamieszkałe w Gminie Cielądz, doświadczające problemów opiekuńczo- wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

VII. DZIAŁANIA I SPOSÓB ICH REALIZACJI

Dla realizacji celów zakłada się następujące działania:

1. Wsparcie interdyscyplinarne.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Zatem zakładamy, że praca ta będzie realizowana przez

powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzić będą w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy.

Praca ta powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

2. Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- a) opiekuńczej (świetlice i kluby środowiskowe, ogniska wychowawcze),
- b) specjalistycznej (socjoterapeutycznej, dla dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania, socjalizacyjne dla młodzieży)
- c) pracy podwórkowej realizowanej przez tzw. wychowawców podwórkowych (działania animacyjne i socjoterapeutyczne).

3. Pomoc w formie rodzin wspierających.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zadania rodziny wspierającej to m.in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego.

Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy.

Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy.

W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

4. Poradnictwo specjalistyczne.

Praca z rodziną może być powierzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego, zawodowego, itp.)

5. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

W ramach działań profilaktycznych powinno uwzględniać się usługi dla rodzin wychowujących dzieci, szczególnie dzieci niepełnosprawne, które stanowić będą pomoc rodzicom w zapewnieniu należytej opieki w czasie, gdy nie mogą jej sprawować osobiście lub gdy ich kompetencje rodzicielskie są niedostateczne.

Istotne znaczenie będzie odgrywać współpraca z warsztatami terapii zajęciowej i świetlicami środowiskowymi.

6. Usługi asystenta rodziny.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. W okresie realizacji programu zakłada się objęcie usługami asystenta co najmniej 10 rodzin.

7. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin.

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania powinno być kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki zasoby. Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować zarówno poprawę ich warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku i inne. Priorytetem pomocy jest zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych ciepłych posiłków, wyposażenia podręczniki i artykuły szkolne, opieki przedszkolnej, wypoczynku i możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.

8. Partycypacja w kosztach umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
3. 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki:

- a. 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
- b. 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
- c. 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

VIII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Założenia Programu Wspierania Rodziny w ramach swoich kompetencji winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty, w szczególności realizujące zadania na zlecenie Wójta Gminy Cielądz oraz osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

IX. EWALUACJA I OCENA PROGRAMU

Monitoring Programu prowadzony będzie corocznie poprzez gromadzenie danych i informacji w zakresie wszystkich działań opisanych w niniejszym Programie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cielądzu w terminie do **31 marca każdego roku** sporządzi sprawozdanie rzeczowo- finansowe z zakresu wspierania rodziny.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

1. Ilość porad udzielonych przez specjalistów realizujących zadania na zlecenie gminy.
2. Ilość interwencji kryzysowych.
3. liczba osób uczestniczących w konferencjach, szkoleniach.
4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin.
5. Liczba rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo.
6. Liczba rodzin doświadczających przemocy domowej.
7. Liczba dzieci objętych pomocą społeczną.
8. Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego.
9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
10. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych.
11. Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.
12. Liczba osób usamodzielnionych.
13. Kwota wydatkowana na realizację różnych programów celowych ze wskazaniem źródeł finansowania.
14. Kwota wydatkowana na koszty utrzymania dzieci w systemie pieczy zastępczej.
15. Kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych.
16. Kwota wydatkowana na pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, w formie posiłku w szkole.